

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्राविधिक, समूह- मुद्रण, तह-६, पद- प्रेस अधिकृत
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा
द्वितीय चरण : (क) प्रयोगात्मक परीक्षा
(ख) अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ५०

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क : २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या x अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान, संस्थागत ज्ञान र छापाखाना सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न x १ अङ्क
				विषयगत- छोटो उत्तर आउने प्रश्न		६ प्रश्न x ५ अङ्क
				विषयगत- लामो उत्तर आउने प्रश्न		२ प्रश्न x १० अङ्क
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत- छोटो उत्तर आउने प्रश्न		४ प्रश्न x ५ अङ्क
				विषयगत- लामो उत्तर आउने प्रश्न		८ प्रश्न x १० अङ्क

२. द्वितीय चरण : प्रयोगात्मक र अन्तर्वार्ता (Practical & Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
(क) प्रयोगात्मक परीक्षा	५०	२५	प्रयोगात्मक	१ घण्टा
(ख) अन्तर्वार्ता	३०	-	मौखिक	

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more part of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा दुई भन्दा बढी टिप्पणीहरू (Short Notes) सोध्न सकिनेछ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति :

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्राविधिक, समूह- मुद्रण, तह-६, पद- प्रेस अधिकृत
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र : सामान्य ज्ञान, संस्थागत ज्ञान र छापाखाना सम्बन्धी

खण्ड (क) - ३० अङ्क

वस्तुगत (३० प्रश्न x १ अङ्क = ३०)

१. राज्य र सरकार

- १.१ नेपालको संवैधानिक विकास र नेपालको संविधान
- १.२ राज्यका संरचनामा सञ्चार-माध्यम र सञ्चारकर्मीको भूमिका
- १.३ सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहिता
- १.४ विद्युतीय शासन (e- Governance)
- १.५ लोकतन्त्र, कानूनी राज्य र नागरिक शिक्षा
- १.६ मानव अधिकार र समावेशीकरणका सवालहरू
- १.७ सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा
- १.८ नेपाली समाजका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक अवस्था र रहनसहन

२. आर्थिक पक्षहरू

- २.१ आर्थिक परिसूचकहरू (आर्थिक वृद्धि, कुल राष्ट्रिय/गार्हस्थ्य उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, व्यापार घाटा, विप्रेषण, वैदेशिक लगानी, वैदेशिक सहयोग)
- २.२ नेपालमा विकासका पूर्वाधारहरू - कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, सञ्चार, शिक्षा, स्वास्थ्य र विद्युत
- २.३ योजनावद्ध विकासक्रम र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी
- २.४ अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग, वैदेशिक व्यापार वैदेशिक लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण

३. संस्थागत ज्ञान र सम्बन्धित कानूनहरू

- ३.१ सार्वजनिक संस्थानको परिचय, विकास, उपलब्धि र व्यवस्थापन
- ३.२ गोरखापत्र संस्थानको इतिहास, उद्देश्य, संगठनात्मक स्वरूप, विकासक्रम, वर्तमान अवस्था तथा गतिविधिहरू
- ३.३ गोरखापत्र दैनिक, गोरखापत्रको अभिलेखीकरण र यसको महत्व
- ३.४ गोरखापत्र संस्थानको प्रकाशनबाट नेपालको सामाजिक र सांस्कृतिक क्षेत्रको विकासमा योगदान
- ३.५ नेपालमा आमसञ्चार माध्यमको विकासक्रम र वर्तमान अवस्था
- ३.६ विश्वमा मुद्रण र छापाखानाको इतिहास तथा नेपालको मुद्रण, छापाखाना र पत्रपत्रिकाको इतिहास, मुद्रण प्रविधि र नेपालका विभिन्न किसिमका छापाखानाहरू बारे जानकारी
- ३.७ गोरखापत्र संस्थान ऐन, २०१९
- ३.८ गोरखापत्र कर्पोरेशन नियमावली, २०२१
- ३.९ गोरखापत्र संस्थान कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०८२
- ३.१० कम्पनी ऐन, २०६३
- ३.११ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
- ३.१२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
- ३.१३ डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्क, २०७६

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्राविधिक, समूह- मुद्रण, तह-६, पद- प्रेस अधिकृत
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख)- ७० अङ्क

वस्तुगत (२० प्रश्न x १ अङ्क) + विषयगत (६ प्रश्न x ५ अङ्क) र (२ प्रश्न x १० अङ्क)

१. छापाखानाको परिचय, इतिहास र विकास
२. फोटोग्राफी र लिथोग्राफीको खोज
३. नेपालमा मुद्रण प्रविधिको विकास
४. विभिन्न प्रकारका मुद्रण विधिहरू
५. छपाइमा प्रयोग हुने सामग्री
६. लेटर प्रेसका किसिमहरू
७. अफसेट प्रिन्टिङ सिस्टमका प्रकारहरू
८. अफसेट तथा वेवअफसेटका मुख्य भागहरू
९. प्रि-प्रेस तथा पोस्ट प्रेसका कामहरू
१०. छपाईमा प्रयोग हुने कागजको किसिम तथा साइजसम्बन्धी ज्ञान
११. बाइन्डिङ र बाइन्डिङ मेशिन सम्बन्धी ज्ञान
१२. बाइन्डिङ कार्यमा प्रयोग हुने आवश्यक यन्त्र उपकरण र कच्चा पदार्थहरू सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
१३. बाइन्डिङ र यसको प्रकार
१४. छपाईमा प्रयोग हुने प्लेटबारे जानकारी
१५. आधुनिक मुद्रण प्रविधिमा कम्प्युटरको महत्व
१६. छपाई सामग्रीको प्याकिङ, भण्डारण र गोदामघर सम्बन्धी ज्ञान

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्राविधिक, समूह- मुद्रण, तह-६, पद- प्रेस अधिकृत
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) : ५० अङ्क

(२ प्रश्न X ५ अङ्क) + (४ प्रश्न X १० अङ्क)

१. **मुद्रण र छापाखानाको इतिहास**
 - १.१ छापाखानाको परिचय
 - १.२ टाइपको सुरुवात
 - १.३ रोमन अक्षरहरूको विकास
 - १.४ अक्षरमा कलाकारिता र इटालिक फन्ट
 - १.५ टाइप र टाइप सेटिङ मेसिन
 - १.६ मोनो टाइप, लाइनो टाइप
 - १.७ फोटोग्राफी र फोटो मेकानिक्स
 - १.८ छापाखानाको विकास
 - १.९ लिथोग्राफीसम्बन्धी ज्ञान
 - १.१० नेपालमा मुद्रण प्रविधिको विकास
२. **प्लेट मेकिङ**
 - २.१ पेज प्रिन्टिङ (Page Printing)
 - २.२ प्लेटको प्रकार (Types of Plate)
 - २.३ प्लेट एक्सपोज (Plate Expose)
 - २.४ प्लेट डेभलप (Plate Develop)
 - २.५ प्लेट बेकिङ (Plate Baking)
 - २.६ प्लेट गमिङ (Plate Gumming)
 - २.७ छापाइका लागि प्लेट तयार गर्ने (Preparation of Plate for Printing)
३. **छपाइमा प्रयोग हुने कागज**
 - ३.१ कागज मेकिङ
 - ३.२ कागजको विशेषता
 - ३.३ कागज टेस्टिङ र मूल्यांकन
 - ३.४ कागजको गुणस्तर
 - ३.५ पेपरको ग्रेड
 - ३.६ पेपर कटिङ चार्ट
 - ३.७ कागज भण्डारण र अवस्था
४. **छपाइमा प्रयोग हुने मसी**
 - ४.१ मसी बनाउने तरिका
 - ४.२ लेटरप्रेस मसी
 - ४.३ अफसेट लिथो ग्राफिक मसी
 - ४.४ ग्राभियर मसी
 - ४.५ स्क्रिन प्रिन्ट मसी
 - ४.६ मसीका प्रकार
५. **छपाइमा प्रयोग हुने सामग्री**
 - ५.१ Micrometer
 - ५.२ Densitometer

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्राविधिक, समूह- मुद्रण, तह-६, पद- प्रेस अधिकृत
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ५.३ Vernier Caliper
- ५.४ Gray Scale
- ५.५ Step Scale
- ५.६ Feeler Gauge

६. छपाईमा प्रयोग हुने अन्य केमिकलहरू

- ६.१ Reducer
- ६.२ Dampening Solution
- ६.३ Dryer machine
- ६.४ Image Remover

खण्ड (ख) : ५० अङ्क

(२ प्रश्न X ५ अङ्क) + (४ प्रश्न X १० अङ्क)

७. लेटर प्रेसका किसिमहरू

- ७.१ प्लेटेन प्रेस (Platen Press)
- ७.२ फ्ल्याट बेड (Flat Bed)
- ७.३ सिलिण्डर प्रेस (Cylinder Press)
- ७.४ रोटरी प्रेस (Rotary Press)

८. अफसेट प्रिन्टिङको सिद्धान्त अफसेट प्रिन्टिङ सिस्टमका प्रकारहरू

- ८.१ शिटफेड अफसेट (Sheet-fed Offset)
- ८.२ वेबफेड अफसेट (Web-fed Offset)
- ८.३ इन्टरमिटेन्ट अफसेट (Intermittent Offset)

९. अफसेट तथा वेबअफसेटका मुख्य भागहरू

- ९.१ फिडर युनिट (Feeder Unit)
- ९.२ डेलिभरी युनिट (Delivery Unit)
- ९.३ प्रिन्टिङ युनिट (Printing Unit)
- ९.४ ब्याक टु ब्याक प्रिन्टिङ सिस्टम (Back to Back Printing System)

१०. प्रेससम्बन्धी कार्यहरू

- १०.१ छपाई प्रविधि सम्बन्धी ज्ञान
- १०.२ छपाई मेसिन सञ्चालन सम्बन्धी ज्ञान
- १०.३ छपाई मेसिनमा प्रयोग हुने प्लेट प्रविधिको प्रयोग सम्बन्धी ज्ञान
- १०.४ मेसिनमा लुब्रिकेशनको प्रयोगको ज्ञान
- १०.५ मेसिन मर्मत संहार तथा सरसफाईको महत्व
- १०.६ मेसिन सञ्चालनमा सुरक्षा सम्बन्धी जानकारी

११. मर्मत सम्भार

- ११.१ सुरक्षाका संयन्त्र
- ११.२ लुब्रिकेशन
- ११.३ घुम्ने पार्टहरूको निरीक्षण
- ११.४ ट्रबल शूटिङ (Trouble Shooting)
- ११.५ ब्रेक डाउनको प्रकृति
- ११.६ जगेडा पार्टसको व्यवस्था

गोरखापत्र संस्थान
सेवा- प्राविधिक, समूह- मुद्रण, तह-६, पद- प्रेस अधिकृत
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

१२. व्यवस्थापन

- १२.१ ठाउँको व्यवस्थापन
- १२.२ मेसिनरी सामानको व्यवस्थापन
- १२.३ कच्चा पदार्थ व्यवस्थापन
- १२.४ जनशक्ति व्यवस्थापन
- १२.५ गुणस्तरको व्यवस्थापन
- १२.६ ओसारपसार व्यवस्थापन
- १२.७ अन्तर शाखा महाशाखा र तालुक निकाय बिच समन्वय

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना
(Practical Examination Scheme)

पूर्णाङ्क : ५०
समय : १ घण्टा

उत्तीर्णाङ्क : २५

प्रिन्टिङ प्रेससम्बन्धी कार्य

- १. प्लेट पञ्च
- २. प्लेट बेण्डिङ
- ३. प्लेट लोडिङ
- ४. ब्लाडकेट परिवर्तन
- ५. पेपर लोडिङ र सेटिङ
- ६. मसी, फाउन्टेन, चिलर, गिजको प्रयोग
- ७. इन्क रोलर, वाटर रोलर, प्लेट सिलिण्डर, ब्लाडेट सिलिण्डर, इम्प्रेसन सिलिण्डर फिटिङ आदिको प्रयोग र सुरक्षित राख्ने उपायहरूबारे जानकारी
- ८. पेपर कटिङ
- ९. रोलर, सिलिण्डर, प्लेट तथा सम्पूर्ण मेसिन सफाइ
- १०. सिटफेड तथा वेभ अफसेट मेसिनमा रंगीन छपाइ